

BIOGRAFIJA

Red. prof. dr. dr. h. c. MITJA GUŠTIN,
Univerza na Primorskem

Red. prof. dr. dr. h. c. Mitja Guštin (10. 9. 1947) ima za seboj pestro in raznoliko strokovno in znanstveno kariero, saj si je povsod, kjer je služboval, izjemno prizadeval, da bi postal poznan in uveljavljen strokovnjak in da bi ustanova, kjer je služboval, zaslovela ne le v slovenskem, temveč tudi v evropskem prostoru.

Svoje delo je začel kot kustos Posavskega muzeja v Brežicah (1974–1985). Z zagnanostjo in izredno aktivnostjo mu je kmalu uspelo, da je sloves muzeja ponesel v svet s prenovljenimi muzejskimi zbirkami in z izdajanjem nove serije zanimivih strokovno-znanstvenih monografij ter organiziranjem mednarodnih strokovnih posvetovanj.

Po opravljenem doktoratu leta 1987 je svoje delo usmeril v univerzitetno vodo in se izkazal kot dolgoletni predstojnik Oddelka za arheologijo (1988–2000) in prodekan Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Z razvijanjem modernih metodoloških postopkov pri odkrivanju arheoloških najdišč in njihovo mednarodno uveljavitvijo je uspel predstaviti Ljubljano strokovni javnosti kot študijski most med srednjo Evropo in Italijo. Na Oddelku je ustanovil Center za srednjeveške in novoveške študije ter s tem spodbudil razvoj raziskav srednjega in novega veka v Sloveniji, ki se je kmalu odrazil tudi v seriji publikacij *Archaeologia Historica Slovenica* pod njegovim uredništvom. Po njegovi zaslugi je zaživel tudi Avstrijski znanstveni inštitut, ki je imel tedaj sedež v prostorih Filozofske fakultete oziroma v njeni depandansi na Zavetiški ulici v Ljubljani.

Kot predstojnik je s pomočjo svojih sodelavcev uspešno prenesel iz takrat razvitejših angleških, srednjeevropskih ter zlasti avstrijskih strokovnih krogov nove metodološke pristope, kot so prospekcijsko detektiranje arheoloških najdišč z nedestruktivnimi metodami (ekstenzivni in intenzivni terenski pregledi, aerofotografija in geofizika itd.). V devetdesetih letih 20. stoletja je bil povabljen k nadvse pomembnemu mednarodnemu projektu arheološkega centra Mont Beuvray v Franciji. V ta projekt so Francozi povabili najbolj znane strokovnjake za latensko obdobje iz različnih evropskih univerzitetnih središč. Slovenska raziskovalna ekipa pod vodstvom Guština je v letih 1994–1998 prav na območju Mont Beuvraya vzpostavila temelje za sistematične interdisciplinarne terenske preglede, ki kot prva faza "nedestruktivne" metodologije (to je brez arheološkega izkopavanja) omogočajo ocenitev potenciala arheološkega najdišča ter načrtovanje nadaljnjih raziskav in spomeniškovarstvenega režima.

Ti postopki sodijo sedaj že k uveljavljenim standardom v naši stroki. V publikaciji *Rimsko podeželje* 1996, ki jo je uredil Guštin, so podani prvi rezultati tega

Mitja Guštin (foto: A. Gombač).

dela, s katerimi so bili zakoličeni temelji za sodobno detekcijo arheoloških najdišč, kar se uspešno izvaja tako v okviru arheoloških raziskovanj pri avtocestnem veleprojektu Slovenije kot tudi pri delu spomeniškovarstvene službe. Slovenska arheološka šola je tehnologijo detektiranja najdišč razvila do te mere, da se je slovenska stroka na tem področju uvrstila med vodilne v Evropi. Uspešnost tega dela potrjuje dejstvo, da so bili in so še vedno tako sodelavci Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani kot tudi Inštituta za dediščino Sredozemlja Univerze na Primorskem vabljeni kot izvajalci tovrstnih del oziroma raziskav na številna arheološka najdišča v tujini.

Med letoma 1999 in 2004 je Guštin vodil tudi zelo obsežne arheološke raziskave na približno 40 ha površine na območju Murske Sobote, kar predstavlja eno izmed največjih strnjenih površin, izkopanih v srednji Evropi. Njihova pomembnost je tudi v vzpostavitvi in uspešni uporabi sodobne tehnologije pri izkopavanju in dokumentiranju, kar je omogočilo sprotno in hitro obdelavo najdb oziroma gradiva ter objavo preliminarne rezultate. Hkrati so opazni rezultati tega dela spodbudili kolege na Hrvaškem, Madžarskem in tudi v Avstriji, da so te postopke prevzeli in vključili v svoje delo, kar pomeni bistveni doprinos pri razvijanju in posredovanju našega znanja. Omeniti moramo, da so na teh arheoloških izkopavanjih sodelovali številni študentje in mladi arheologi s Hrvaške, Kosova, iz Avstrije in Grčije ter študentske skupine univerz iz Ljubljane, Leipziga, Vidma in Skopja.

Z Univerze v Ljubljani je Guštin prestopil na Univerzo na Primorskem v Kopru, kjer je jeseni 2003 ustanovil Inštitut za dediščino Sredozemlja pri Znanstveno-raziskovalnem središču Koper. Z zanj značilno zavzetostjo in energijo je na osnovi programskih smernic takoj poiskal možnosti za vključitev v mednarodno financirane projekte, ki so usmerjeni predvsem v znanstveno-raziskovalno delo na območju Jadrana ter širšega jugovzhodnoevropskega prostora. Na podlagi dobrih referenc je bil kot vodja ali pa kot aktivni partner zelo uspešen pri pridobivanju evropskih projektov. V zadnjih letih je pod njegovim vodstvom postal Inštitut za dediščino Sredozemlja eden izmed ključnih pobudnikov in nosilcev raziskav mediteranskih kultur v okviru evropskih projektov. Vodil je projekt *The Heritage of Serrenissima*, ki je potekal v sodelovanju z univerzama iz Benetk (Ca' Foscari) in Innsbrucka v okviru sofinanciranja EU programa Cultura 2000. V okviru tega projekta so bili postavljeni temelji za raziskave v Makedoniji (Govrlevo), Črni gori (Stari Bar) in na Hrvaškem (Gnalić), ki deloma še potekajo. Razen terenskih raziskav, ki so neposredno omogočile prenos načina dela, sodobne metodologije in znanja, je plod skupnega dela vrsta znanstvenih publikacij oziroma monografij v seriji *Annales Mediterranea*.

V letih 2005–2006 je spodbudil bilateralno sodelovanje z znanstvenimi inštituti v Beogradu in Črni gori na skupno temo zgodovinskih povezav skozi obdobja, kar se odraža v nekaj zvezkih skupnih objav. Hkrati pa je prevzel tudi iniciativo v okviru Interreg III A projektov, ki so bili do nedavnega v domeni italijanske strani. Tako sodeluje Inštitut za dediščino Sredozemlja pri Univerzi na Primorskem aktivno pri več projektih, v okviru katerih sodeluje tudi hrvaška stran s projekti raziskovalnega in aplikativnega značaja.

Med odmevnejšimi projekti Inštituta za dediščino Sredozemlja moramo omeniti predvsem zadnjega iz let 2006–2007, ki je bil posvečen temi *Piceni ed Europa*. Tudi pri tem gre za mednarodno sodelovanje v okviru EU programov, in sicer z univerzo iz Jene (Nemčija) ter muzeji iz Vidma ter Ascoli Picena (Italija). Vrhunec projekta je predstavljala potujoča razstava (Koper, Videm, Ascoli) z razstavnim katalogom in mednarodno znanstveno posvetovanje v Piranu.

V okviru Univerze na Primorskem deluje Guštin tudi na Fakulteti za humanistične študije v Kopru, kjer je vzpostavil za naš prostor inovativen in široko zastavljen študij dediščine. Program predstavlja interdisciplinarno sodelovanje strok, ki se profesionalno ukvarjajo z dediščino in identiteto; njegov cilj je, da bi diplomant po koncu študija razumel in prepoznal spomenike in dediščino v kontekstu okolja in zgodovinskega razvoja in ne specialistično izolirano. V okviru mednarodnih projektov in študijskih programov Dediščina Evrope in Sredozemlja (I. stopnja) in Arheološka dediščina Sredozemlja (II. stopnja) se je s pravno veljavnimi dogovori povezal s številnimi sorodnimi univerzitetnimi oddelki in ustanovami

v Italiji, Avstriji, Franciji, Nemčiji, Madžarski, Češki, Slovaški, Romuniji, Hrvaški, Črni gori in Makedoniji.

Na Inštitutu za dediščino Sredozemlja, ki ima svoje prostore v Piranu, izgrajuje Guštin tudi strokovno knjižnico, ki temelji na njegovem osebnem knjižnem fondu. Danes razpolaga že z zavidljivim številom skoraj 7000 enot strokovne arheološke literature, ki pokriva celotno območje bivše Jugoslavije, še zlasti pa Istre, Furlanije in Benečije. Razen tega se odlikuje po specialni literaturi, ki zadeva tematiko Keltoev, Slovanov, Picenov ter neolitika, in po specialističnih študijah o rimskem in srednjeveškem steklu ter keramiki beneškega tipa. Knjižnica omogoča kvalitetno znanstveno delo tako univerzitetnim oziroma inštitutskim sodelavcem kot tudi študentom, prav tako pa je odprta za raziskovalce iz domovine in tujine.

Med dosežki znanstvenega delovanja M. Guština je potrebno omeniti tudi njegova številna gostovanja na tujih univerzah: Zagreb 1992/1993; Innsbruck 1996/1997, 2005–2006; Leipzig 1997/1998, 1998/1999; Dunaj 1999/2000; Skopje 2001/2002. Z njimi je Guštin posredoval študentom in drugim poslušalcem na teh univerzah ne samo posebna znanja slovenske arheološke vede, temveč je spodbudil k vzpostavitvi medsebojnih strokovnih stikov. Univerza v Innsbrucku je prof. Guštinu junija 2000 podelila častni doktorat filozofskih znanosti. Ta čast ga je doletela zaradi njegovega dolgoletnega uspešnega znanstvenoraziskovalnega sodelovanja s kolegi na univerzi v Innsbrucku. Leta 2001 je bil imenovan za dopisnega člana Avstrijskega arheološkega inštituta na Dunaju in leta 2002 za dopisnega člana uglednega Nemškega arheološkega inštituta, in sicer ob stoletnici njegove ustanovitve v Frankfurtu na Maini. Slovensko arheološko društvo mu je leta 2007 podelilo nagrado za življenjsko delo na področju arheologije.

Guštin se je izkazal tudi kot izredno aktiven in uspešen organizator številnih mednarodnih posvetovanj, posvečenih različni arheološki tematiki, ki so bistveno prispevala k reševanju vrste aktualnih znanstvenih vprašanj. Kot ustanovni član Evropskega združenja arheologov (EAA) je v začetku devetdesetih let pripeljal v Ljubljano preko 400 arheologov iz Evrope na ustanovitveni kongres združenja. Zasnovo in organiziral je naslednje mednarodne simpozije: *Kelti v Vzhodnih Alpah, Brežice 1977*; *Kronološki problemi poznega latena v srednji Evropi in na Balkanu, Brežice 1984*; *Kelti in romanizacija, Ptuj 1994*; *Železo, kovači in orodje – Stare evropske obrti, Podsreda 1999*; *Dediščina Serenissime, Izola-Benetke 2005*; *Piceni in Evropa, Piran 2006*, in arheološke delavnice na temo zgodnjersrednjeveške (Murska Sobota 2000) in neolitske (Ljubljana 2002) keramike. Z njimi je vzbudil izredno zanimanje in hkrati spodbudil sodelovanje na mednarodni ravni, zaradi česar mu je uspelo, da je pripravil in izdal več monografij oziroma zbornikov, ki podajajo nova spoznanja o pomembnih arheoloških temah in obdobjih ne le za slovenski, temveč širši srednje- in jugovzhodnoevropski prostor.

Poleg publikacij pa je potrebno opozoriti še na številne razstavne projekte doma in na tujem, s katerimi je poskušal arheološke znanstvene dosežke približati širši laični javnosti. Vsaka razstava je bila praviloma pospremljena z ustreznim razstavnim katalogom. Med njimi vsekakor velja posebej omeniti razstavi, kot sta bili *Kelti in njihovi sodobniki na tleh Jugoslavije* (1984) in *Gli echi della terra* (2004), ki sta predstavili vizualizacijo keltske civilizacije ter seveda *Koper med Rimom in Benetkami* (1989), na kateri je bila prikazana dediščina Kopra od zgodnjerejskega obdobja do polpretekle dobe.

Red. prof. dr. dr. h. c. Mitja Guštin ima zelo bogat in raznolik bibliografski opus objav tako v tujini kot doma. Večina objav izhaja iz sodelovanja na številnih mednarodnih posvetovanjih, ki so potekala v različnih evropskih državah in kjer je predstavil najnovejše rezultate tako svojih kot slovenskih arheoloških raziskav. Od svoje prve objave dalje si je prizadeval, da so njegovi znanstvena in strokovna besedila objavljena doma dvo-

jezično ali pa s prevedenimi obsežnimi povzetki. Prav tako si je v svoji izdajateljski in uredniški politiki prizadeval, da so bile razprave tiskane v mednarodno razširjenih jezikih in tako dostopne čim širšemu krogu strokovnjakov in zainteresirani javnosti.

Redni profesor Mitja Guštin se je v letih svojega dela na vseh poljih izredno raznolikega delovanja izkazal kot izjemno aktivna in širokopotezna osebnost, vedno odprta za strokovno sodelovanje na domači in mednarodni ravni. Prepričani smo, da ima še dovolj energije in svežih idej za nove izzive, ki prihajajo.

Bogata bibliografija Mitje Guština, ki trenutno šteje 294 enot, je v celoti dostopna na spletu (Bibliografije raziskovalcev: <http://splet02.izum.si/cobiss/BibPersonal.jsp?init=t&sid=4966E2ACD0F41150157EF1CABAA93DDE>), in poleg ostalih del obsega 19 izvirnih znanstvenih člankov, 7 preglednih znanstvenih člankov, 6 znanstvenih in 4 strokovne monografije ter številna mentorstva pri doktorskih, magistrskih in diplomskih delih.